

LEVEN

vruchten. (III. Slot.)

gezegd is, kan ik lling III. Deze luit

eid des heils kwam, e echtheid van zijn innen is het onder- fs van het grootste

Ds van Dijk schreef vurig pleidooi voor cische waarheid der alleen, te zeer uit oor geen 100 % ge- s geloofs heeft zijn

Ondertusschen ge- in dit leven tegen esches strijden, en dit volle betrouwen lharding niet altijd

as geloofs, dat dese geen enkele twijfe- heid, die door geen evallen; ja veeleer oordurenden strijd rtrouwen?).

i geloovige, die tot aakt in den storm n zijn geloof. Dan eiligen Geest heeft ldvergiftenis sterk igende consciëntie

geloofs weg, waar- aan de oprechtheid anische verzoeking zoo schreef (ik 3) — zelfonderzoek door

e „goede werken“ eid van zijn geloof eid (behouden of) de zonden, welke elaar is 3).

kan zichzelf zo absolute zekerheid „dat heb ik niet“ ende antwoorden: enen aan Ps. 130: chen zoo arglistig en met een beroep ordt de cirkel ge-

door Hem gewekte ge door de belofte it hem uit genade

enten, waarin het cht neemt en toe- wachten op den ind en recht aan en moed uit het a.

neen te zeer het i mogen gelooven it om te kunnen Geestes in ons), de schuldvergifte- n met de kracht

7). Het eerste ge-

leilige Schrift de op de vraag: ver- e, waarin ge als

u geloof zullen de

een bekommerde overwinnen door chtheid van zijn samen met zijn giftenis 6).

e over de nood- de heiligmaking, vel in de positie, erkeeren? wordt Dit zelfonderzoek ing) wordt door

vraag of de ge- ek moet of mag wijs daarbij aan- et geloof zelf en werkzaamheden wij het sola fide digmaking maar werkzaamheden n) ten dezen in kennen en ver-

Cor. 13:5 geen

vermaning bevat tot zelfonderzoek met het oog op de echtheid of zekerheid des geloofs (maar met het oog op iets anders), dan blijft toch steeds staan het feit, dat de Apostel zulk een onderzoek op zichzelf mogelijk acht en stelt.

Ik ben dus van meening, dat wie gelooft en door het geloof zeker is van de vergeving zijner zonden, dat geloof zelf niet aan critiek moet onderwerpen. Anders ondergraft men zijn diepsten grondslag; datgene, wat de laatste maatstaf en norm van critiek is, gaat men dan zelf weer aan critiek onderwerpen. Dat kan en mag niet. De geloovigen moeten de critiek op de waarachtigheid van hun geloof als verzoeking afwijzen.

Hiermee is echter niet alles gezegd.

Want voor den twijfelende is de situatie anders dan voor den verzekerde. Bovendien mag niet worden vergeten, dat ook de geloovigen, die vaststaan in de zekerheid des heils, aan het wankelen kunnen komen. Zoals ik onder stelling III zeide is een geloovige niet ten allen tijde in staat een aanval op de echtheid van zijn geloof af te wijzen.

Wanneer een geloovige in grove zonden valt, als God zijn aangezicht verbergt (D.L. V, 13) als Satan macht gegeven wordt ons te verzoeken, dan staat ook zulk een geloovige voor de vraag: ben ik een huichelaar? De beschuldiging van hypocrisie komt op hem los. Daarmee houdt zijn geloof niet op. Ook niet zijn geloofsverzekering om weer tot zekerheid te komen, al wordt hij gedrongen zijn geloof te examineeren op zijn echtheid. Ik kan dit nu echter laten rusten, omdat ik hierover bij de toelichting van stelling III gesproken heb.

Al heeft het zelfonderzoek der geloovigen dus als regel betrekking op de vraag: verkeert gij als geloovige in de positie, waarin ge als geloovige behoort te verkeren? en al zullen zij in den regel iederen aanval op de echtheid van hun geloof als verzoeking hebben af te wijzen,

dit sluit niet uit, dat de Heilige Schrift ook op het terrein van het genadeverbond van Godswege de vraag laat stellen: is het geloof, waardoor ge roemt in de schuldvergiftenis, wel echt geloof? (Stelling IVb).

Hierbij heb ik verwezen naar de verklaring van 1905, welke ons herinnert aan de waarheid, dat niet alle Israël is, wat Israël heet. Zonder in te gaan op de onderstellingen, welke achter de verklaring van 1905 liggen, staat voor ons allen vast, dat niet alle gedoopten het waarachtig geloof komen. Ook Ds van Dijk spreekt aan den verbondsvloek, die de ongehoorzame gedoopten mit.

Tot die ongehoorzamen hooren ook de hypocrieten en schijn-geloovigen, die zichzelf misleiden.

Daarom moet in de prediking duidelijk worden gemaakt, dat het geloof niet alleen zijn werk moet doen in het aannemen en rusten in de verbondsbeloften, maar ook in het betrachten van de verbondsgeloofzaamheid, wat het liefhebben van God en den naasten betreft. (Heiligmaking.) Waar geroemd wordt in de verbondsbelofte zonder betrachting der verbondsgeloofzaamheid in het houden van het verbondsgelofde, dat is de roem valsche en de zaligheidsverwachting ongeheel.

Dit is geen abstract geval, maar droeve werkelijkheid, waar we mee rekenen moeten.

Ds van Dijk vergeet o.a. dit, dat het juist de groote gevende der schijn-geloovigen is, dat zij weigeren zichzelf te onderzoeken, of hun geloof wel echt geloof is.

Zijn verzet tegen dit zelfonderzoek heeft terecht een sterke critiek doen loskomen (al is deze critiek niet altijd beperkt gebleven tot datgene, wat zijn kernfout is), maar men te diep gevoelt, dat we t.o. van deze schijn-geloovigen een ernstige taak hebben in de prediking. Wij zijn gehouden hen te roepen tot zelfonderzoek, dat zij uit de afwezigheid van de vruchten des geloofs. De prediking uit Gods Woord naar voren brengt, door den Heiligen Geest zouden mogen worden afdekt aan hun onbekeerlijkheid en schijn-geloof.

Als Ds van Dijk dit vergeefsch en schijn-geloovige der „kenmerken“-prediking kan worden ontmaskerd, dan vergeet hij, dat dit het geval zou zijn, als wij predikers dat moesten doen. Maar we hebben ook hier „het bevel“ van den Heiligen Geest, de belofte des Heiligen Geestes.

De Heilige Geest maakt van deze schriftuurlijke prediking gebruik, om sommigen te dwingen tot zelfonderzoek en ze in dien weg aan zichzelf te ontdekken de bekeering¹⁰⁾.

Daarom volgen ook aanstonds in de Ned. Geloofsbelijdenis, waar de merktekenen der Christenen worden genoemd, op de woorden „...te weten uit het geloof en wanneer zij, aangenomen hebbende den eenigen Zaligmaker Jezus Christus“, deze woorden: „de zonde vlieden de gerechtigheid najagen; den waren God en hun naasten liefhebben; niet afwijken noch ter rechterhand noch ter linkerhand, en hun vleesch kruisigen met zijn werken. Alzoo nochtans niet, alsof daar nog geen groote wakheid in hen zij, maar zij strijden daartegen door den Geest alle de dagen huns levens...“

TH. DELLEMAN.

1) D. L., V., 11.

2) Inst., III, II, 17.

3) Het H. Avondmaal, blz. 110.

4) Heid. Cat., vr. 86.

5) Uitvoeriger besprak ik dit in mijn boek over het H. Avondmaal, blz. 123—131. Voorts moge ik hier herinneren aan wat ik schreef in art. I (onder c, 2de kolom), waarbij ik verwees naar Ps. 130. Zeer verhelderend is in dezen ook Ps. 51.

Volgens vers 1 is deze psalm door David vervaardigd „toen de profeet Nathan tot hem gekomen was“.

Nu komt hierbij aan de orde de vraag naar de verhouding van dezen Psalm tot 2 Sam. 12:13. a) Toen zeide David tot Nathan: Ik heb gezondigd tegen den Heere. b) En Nathan zeide tot David: De Heere heeft ook uw zonde weggenomen, gij zult niet sterven.

Sommige exegeten zijn er toe gekomen om tusschen Davids schuldbelijdenis (a) en de verzekering der schuldvergiftenis door den dienst van Nathan (b) een bepaalden tijd te stellen, waarin dan Ps. 51 valt, daar in dezen psalm nog gebeden wordt om schuldvergiftenis.

Anderen hebben het daarentegen zoo opgevat, dat aan Davids schuldbelijdenis ten aanhoore van Nathan reeds een tijd van boete en berouw is voorafgegaan, waarop dan Ps. 51 terug ziet, terwijl hij dan bij Nathans komst gelegenheid krijgt dit ook uit te spreken, waarop hij aanstonds ontvangt de verzekering der schuldvergiftenis.

Er is echter ook nog een derde mogelijkheid, welke we o.a. bij Calvijn vinden. Volgens hem ziet de inhoud van Ps. 51 op wat gebeurd is na de komst van Nathan. Eerst toen is David uit zijn zondeslaap ontwaakt. Maar, zoo vraagt Calvijn bij vers 11: Waarom heeft David de vergeving zijner zonden, die de profeet Nathan hem toch reeds verkondigd heeft (2 Sam. 12:13) niet eenvoudig aangegrepen?

Was het dan niet een beleediging van God Zelf, als hij aan het woord van Zijn profeet geen geloof hecht?

David schijnt dus ongelovig, wijl hij, ondanks Nathans woorden, vol vertwijfeling eerst nog meer zekerheid zoekt. Intusschen is het volstrekt niet in tegenspraak met de natuur des geloofs, dat een mensch, aan wien de genade Gods reeds is toegezegd, toch nog voortvaart, hartstochtelijk en ijverig te bidden om vergeving.

Vergeten wij daarbij niet, dat wij met ons zwak geloof ook niet dadelijk de gansche volheid der genade in ons kunnen opnemen. Zoo behoort het ons niet te verwonderen, dat David in zijn angst driemaal, viermaal om vergeving smeekt en vaker Gods aangezicht zoekt, om van de vergeving des te zekerder te worden. Ja wij kunnen in het algemeen niet ernstig om vergeving van onze zonden bidden, wanneer wij niet reeds van te voren het geloof hebben, dat God ons genadig zal zijn.

Wanneer God ons ook volledige vergeving schenkt, zoo komen wij, vanwege ons kleingeloof, toch niet tot het smaken van zijn volle goedheid. Zoo beantwoordt het herhaalde gebed om dezelfde gave aan de mate van ons geloof. God behoort, wel is waar niet als een mensch, langzamerhand zachter gestemd te worden, maar ons geloof komt, worstelend, eerst langzaam tot de volle zekerheid.

6) Hiermee wil ik niet ontkennen, dat het een middel kan zijn. Ik denk aan het eerste „Somtijds“ van Brakel (zie art. I). Bekend is het gezegde, dat God met een kromme stok een rechte slag kan doen. Bovendien ligt hierachter altijd weer de verhouding geloof—werken, zoodat er vaak veel onhelderheid in dezen is. Zie noot 5, art. II.

7) Gal. 1:20b.

8) Deze meening verdedigde ik zelf ook in mijn Avondmaalsboek, blz. 138.

9) Ik denk aan teksten als Luc. 3:8, 9, Jac. 2:14 enz.

10) Zoo zegt b.v. Ds v. d. Born in zijn preek over Openb. 22:11 (M. G. 14 Juni '36, blz. 111) volkomen terecht: „Want indien gij niet verandert in uw levensopbouw en levensopbaring.... ja dan is het de vraag of gij een Christen zijt...“ (curs. van mij, Th. D.). Dit element mag immers in de prediking niet ontbreken.

Dit is bij Ds v. Dijk in het gedrang gekomen, ondanks de Heid. Cat., vr. 84.

Geloofsverzekerdheid en Zelfonderzoek. (III.)

Men voelt het aanstonds — de grondslag van Calvijn's betoog, zooals dat in het voorgaande artikel is weergegeven is deze, dat de Corinthiërs als geloovigen worden opgewekt zich te onderzoeken en te beproeven: als geloovigen worden opgeroepen zich te bekeeren van hun zondige minachting voor Paulus' apostelschap, als geloovigen worden gewaarschuwd, dat indien ze hun duidelijk genoemde zonde vasthouden, verwerpelijk zullen zijn.

De vraag is nu: heeft Calvijn recht zoo te redeneeren? M.a.w. ziet Paulus de Corinthiërs ook zoo? Gaat ook Paulus bij al zijn bevelen, wenschen, hopen, vermanen uit van het geloof—zijn der Corinthiërs?

Ik Herinner me nog levendig, hoe mij indertijd deze visie van Calvijn op dezen tekst verbaasde. En ik trachtte na te gaan welke gronden Calvijn tot deze opvatting konden gebracht hebben.

Resultaat van het onderzoek daarna wil ik nu weergeven. We zullen eerst nagaan de aanwijzingen die de brief in zijn geheel geeft over Paulus' kijk op de Corinthiërs en daarna willen we den tekst zelf gaan bekijken.

Blijkens den eersten brief aan de Corinthiërs was de toestand in de gemeente van Corinthe niet bijzonder rooskleurig. Maar tusschen het schrijven van den eersten en den „tweeden“ brief was er heel wat gebeurd. Paulus was nog even overgekomen (2:1). Ook had hij een (ons niet bewaarden) brief geschreven (2:4, 9; 7:8, 12). Bovendien had Titus een poos in Corinthe vertoefd (7:13). Tengevolge van al dien arbeid was de toestand der gemeente aanmerkelijk verbeterd en kon Paulus nu met groote vreugde en dank dezen „tweeden“ brief schrijven. We zullen enkele uitspraken geven, waaruit Paulus' oordeel over de Corinthiërs blijkt.

1:17: En onze hoop van u is vast, als die weet, dat, gelijk gij gemeenschap hebt aan het lijden, (gij) ook alzoo (gemeenschap hebt) aan de vertroosting.

1:13: Want wij schrijven u geen andere dingen, dan die gij kent, of ook erkent; en ik hoop, dat gij ze ook tot het einde toe erkennen zult.

1:21: Maar die ons met u bevestigt in Christus is God.

1:24: want gij staat door het geloof.

2:3: vertrouwend van u allen, dat mijn blijdschap u aller (blijdschap) is.

3:2: Gijlieden zijt onze brief als die openbaar zijt geworden, dat gij een brief van Christus zijt.

4:14: Wetende dat Hij, die den Heere Jezus opgewekt heeft, ook ons door Jezus zal opwekken en met ulieden daar zal stellen (n.l. in de heerlijkheid).

6:1: En wij, als medearbeiders, bidden u ook, dat

(Zie vervolg op blz. 374.)

Een dialoog met een standbeeld.

Ik droomde dat ik mij bevond op het plein Eenzaamheid. Het had plaveisel van asfalt en was omgeven door huizen van beton. Een medelijdende boom had jaren geleden zich ingespannen om daar te groeien, maar zijn kale, bladerloze staken van takken schenen wel in wanhoop te schreeuwen: Brr, wat is het hier kil! Maar al was er alzoo geen schaduw, wat nood, er was immers ook geen zon? Dus kon men dit plein wel niet vergelijken met een oase in de woestijn, maar wel met een woestijn in de oase. Hetwelk ook een functie is. Dit plein nu bestond niet om zijns zelfs wille. Maar het bestond om een standbeeld, dat daar op deszelfs midden opgericht stond.

Ik stelde een onderzoek in naar den naam van de beroemdheid, die hier in steen vereeuwigd was. Maar noch voor noch achter, rechts noch links vond ik eenige aanwijzing. Toen mompelde ik zoo in mijzelf: „Wie ben je toch, kerel?“ Daarop was het of er leven kwam in het beeld. Het kon weliswaar zijn stijven nek niet buigen, maar het rolde net zoo lang met zijn oogen, dat het mij kon zien. Eerst begon een langzaam rochelen, ijsig om aan te hooren, en toen ving een rauwe stem aan zich los te scheuren uit dien steenklomp.

„Mensch daar beneden!“ hoorde ik tot mijn verbazing zeggen, „help mij toch eindelijk eens van dit benauwde plekje af!“

Ik ben niet bijzonder schrikachtig, wel nieuwsgierig! „Hoe heet u, meneer?“ vroeg ik, terwijl ik aanstellen maakte hem een handje te geven. „Mijn naam is Zelfstandigheid“ was zijn antwoord. „Ik ben van een zeer nette familie. Mijn vader was de bekende Einspänner en mijn moeder heette Jannetje Eigenwijs“. „Wel, lieve neef“, zei ik, „dan zijn wij familie van elkaar. Het bloed van het roemruchte geslacht Eigenwijs vloeit ook door mijn aderen. Ik heb meer dan eens mij hooren prijzen als een zeer specifiek specimen van dat genus Eigenwijs. Het is mij een bijzonder voorrecht, u de hand te drukken“. „Hoe is het met onze beroemde familie?“ vroeg het standbeeld, terwijl het voorzichtig probeerde een stijve knie te buigen, „zijn allen nog in goeden verstand?“ „Beste Neef“, ging ik voort, „de familie Einspänner maakt het bijzonder goed. Zij heeft reeds twee groote volken voor haar karretje gespannen. De familie Eigenwijs gaat het niet zóó fortuinlijk, maar zij brengt nog altijd uitstekende zonen voort, die partijen en kerken stichten en de woestijnen op verdienstelijke wijze uithreiden.“

Zelfstandigheid kreeg bij mijn bemoedigend relaas wat kleur op zijn koude wangen. „En gij“, zoo sprak hij mij aan, „gij hebt zeker ook veel gedaan om nieuwen luister bij te zetten aan de glorie van ons oud geslacht?“ Ik kreeg een kleur bij die vraag. „Beste Neef“ moest ik zeggen, „mijn familie heeft mij in den ban gedaan. Ik ben door mijn huwelijk in de familie Gemeenschap opgenomen. Het heeft mij eerst ontzettend veel moeite gekost om aan de zeden van deze familie te wennen. Mijn aangeboren zelfstandigheid heeft zich daar heftig tegen verzet! Nog altijd heb ik er een beetje moeite mee! Maar ik zou toch voor geen geld van de wereld terug willen in die beroemde familie, waaruit ik met u afkomstig ben. Toen ik huwde en zoo in de familie Gemeenschap ben opgenomen, is mijn huwelijk ingezegend met de woorden: „Vergeet uw volk en uws vaders huis, zoo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid“. Dat is mij oneindig veel meer waard dan die ijselijke deftigheid van de familie Zelfstandig. Al ben ik in de trappen en de deelen nog vaak erg eigenwijs, ik ben toch zoo recht gelukkig in de familie Gemeenschap te zijn opgenomen.“ Toen zei het standbeeld: „Neef, gij zijt gelukkiger dan ik!“ En zie, op die woorden schoot het leven weer in zijn stijve knieën en hij stapte van zijn voetstuk af en ging met mij naar mijn huis. Zijn stem was niet meer zoo schor, ja waarlijk, hij probeerde te zingen: „Ik ben een vriend, ik ben een metgezel...“

Toen werd ik wakker.

Daar is een opvoeding, die men kan noemen: opleiding voor standbeeld. Men doet zijn kind dan geen Jongelings- of Meisjesvereniging bezoeken. Men gaat het voor in dominees-gang inplaats van in kerkgang. Aan zijn maatschappelijke opleiding wordt alle zorg besteed, maar voor het onderwijs in de belijdenis der kerk kan wel met een stoomcursus worden volstaan. Zulk een opvoeding draagt wrange vruchten. Zulk een candidaat-standbeeld wordt geen assistent, geen corporatielid, geen collectant. Op vergaderingen is hij niet te vinden. Hij staat te verkillen en te verstijven op het plein Eenzaamheid.

Och, als al onze verkilde krachten en verstijfde broeders zich eens bekeerden tot de gemeenschap des Verbonds, welk een herleving zou dat zijn!

N. B.